

Література:

1. Сухомлинський В.О. Слово про слово // Дивослово / Сухомлинський В.О. - 2000. - № 9. - С. 57-59.
2. П'ясецька Н. А. Формування валеологічної культури майбутніх чителів у вищих закладах освіти І-ІІ рівнів акредитації: Дис. канд. пед наук: 13.00.04. / П'ясецька Н. А. - Київ, - 2004. - 220 с.
3. Грибан В.Г. Валеологія: Підручник. - К.: Центр учбової літератури/ Грибан В.Г. 2008. - 214 с.
4. Міхеєнко О. І. Валеологічна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищому педагогічному навчальному закладі: Дис. канд. пед наук: 13.00.04. / Міхеєнко О. І. - Суми, - 2004. - 211 с.
5. Коваль В. О. Особливості валеологічної підготовки майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах: Дис. канд. пед наук: 13.00.04. \ Коваль В. О. - Запоріжжя, - 2006. - 224 с.
6. Міхеєнко О.І. До проблеми діагностики рівня здоров'я індивідів// Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського: Зб. наук. праць. / Міхеєнко О.І. - Одеса, 2003. - Вип. 3-4. - С. 149 - 156.
7. Мильнер Е.Г. Формула бега. - М.: ФиС / Мильнер Е.Г. 1997. - 192 с.

У статті звернути увагу науковців на актуальність формування валеологічної компетентності студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Ці тенденції, що знайшли відображення в даній роботі, будуть впливати на систему світоглядного відношення майбутнього вчителя до професійної діяльності, покликані сприяти підростаючій людині в розвитку її всебічних якостей, як вищої соціальної цінності.

Ключові слова: валеологія, формування компетентності, майбутні фахівці.

В статье обратить внимание ученых на актуальность формирования валеологического компетентности студентов высших педагогических учебных заведений. Эти тенденции, нашедшие отражение в данной работе, будут влиять на систему мировоззренческого отношения будущего учителя к профессиональной деятельности, призванной содействовать подрастающему человеку в развитии его всесторонних качеств, как высшей социальной ценности.

Ключевые слова: валеология, формирование компетентности, будущие специалисты.

In the sex researchers draw attention to the urgency of forming paradigm competence of students in higher educational institutions. These trends are reflected in this work will influence the future system of ideal teachers to the profession to assist the younger man to develop its overall qualities as higher social value.

Keywords: valueology, forming competence, future specialists.

УДК 355.58
ББК 68.9

М.В. Мельник
м. Вінниця, Україна

РОЛЬ І МІСЦЕ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

На протязі всієї історії розвитку цивілізації людина завжди хотіла почувати себе у безпеці. Людство використовувало свої знання для проживання в єдності з навколишнім середовищем, що було природною потребою. На жаль, пізніше, зріс чинник завоювання чужих та захисту своїх територій і на це витрачається дуже багато розумових, фізичних і матеріальних ресурсів. Створено величезний арсенал біологічної, бактеріологічної, хімічної та стратегічної зброї, яка з часом почала діяти проти людства та навколишнього середовища. Так, наприклад, під час першої світової війни виготовлено 150 тис. тонн, а «використано» 110 тис. тонн хімічної зброї. Виникає логічне запитання: «А де ж 40 тис. тонн хімічної зброї?»

Проблеми безпеки від дії зброї різних видів і об'єктів, створених людьми, особливо гостро стоїть в Україні, яка була прикордонною республікою колишнього Радянського союзу.

На території України знаходиться 136 військових об'єктів, де зберігається 1,34 млн. тонн боєприпасів і ракет різних типів, з яких значна частина потребує утилізації, повідомили у Департаменті утилізації компонентів ракетного палива, ракет і боєприпасів Міноборони.

Вінниччина не уникнула участі в розміщенні шкідливих, отруйних та вибухових речовин (рис.1). Так, близько 200 тисяч тонн, або 10 тисяч умовних вагонів боєприпасів все ще лежать біля Вінниці, на території військового арсеналу в Калинівці. І хоча самі військові аргументовано та неодноразово запевняли, що спати ми можемо спокійно, все ж кожна новина про те, що з області вивозять чергову частину небезпечного вантажу, піднімає настрій.

З військової частини під Гайсином вивезли останні 80 тонн протитанкових мін. Місцеве населення зітхнуло з полегшенням. А подякувати військовим приїжджав навіть губернатор Вінницької області.

Це вже не перше очищення в історії Вінницької області. Кілька років тому вивезли боєприпаси з-під села Людавка, що у 20 кілометрах від Вінниці. Тут зберігалось близько двох тисяч вагонів авіабомб та ракет, які через старіння потребували негайної утилізації.

Рис.1. Найбільші військові склади з боєприпасами

Але були і не зовсім радісні повідомлення. Весною 2008 року від військової частини з Львівщини ми отримали 22 умовних вагони мінометних боєприпасів. А з Хмельниччини за цей же час нам привезли шість вагонів патронів. Всього Протягом 2008 року наша область прийняла більше тисячі тонн боєприпасів.

Щодо Калинівки, то на території 48-го арсеналу досі зберігаються артилерійські снаряди, патрони, а також і ракети до систем залпового вогню «Смерч», «Ураган» та «Град». Останні найнебезпечніші.

— Арсенал під Калинівкою — це не просто склад. Він має додаткові функції, — розповіли «Місту» в регіональному медіа-центрі Міністерства оборони України. — Боєприпасів там величезна кількість, тому вивезти їх не так просто. На це піде не один, не два і навіть не п'ять років.

Проте найголовнішою перешкодою є фінансування вивезення та утилізації, а точніше — його відсутність.

— У «Білій книзі», яка визначає оборонну політику та перспективу розвитку Збройних Сил, передбачено закриття 48-го арсеналу, — кажуть військові. - Однак у минулому році фінансування війська було забезпечено всього на 10 відсотків [1].

Крім цього загрозу становлять покинуті хімічні склади, закриті та зруйновані підприємства, які використовували сильно діючі отруйні речовини (СДОР), діючі підприємства, які використовують у великій кількості аміак, хлор та інші шкідливі речовини, викиди отруйних речовин, утилізація відходів, побутова хімія, гідроспоруди водосховищ та ріки Дністер, Південний Буг. Ось не повний перелік потенційно небезпечних об'єктів (ПНО) на території області, які вимагають підвищеної уваги та навчання і тренування всіх категорій населення до дій в умовах виникнення надзвичайних ситуацій (НС).

Навчання з цивільного захисту здійснюється в школі на заняттях з учнями I-XI класів. Щоб заняття були якісними, потрібно підготувати майбутніх учителів, студентів педагогічних ВНЗ, які з часом стануть директорами – начальниками цивільного захисту (ЦЗ) об'єкта та завучами – начальниками штабу ЦЗ, викладачами та класними керівниками. Заняття з ЦЗ проводяться зі всіма категоріями населення.

Тому ми вважаємо правильним, що заняття з ЦЗ зі студентами педагогічних вузів проводяться на п'ятому курсі навчання (спеціалістами і магістрами згідно програми МОН України) [2]/

Розроблено методичний посібник з цивільного захисту, в якому приведено [5]:

1. Перелік тем лекцій:

– Цивільний захист у сучасних умовах. Єдина державна система запобігання та реагування на НС.

– Надзвичайні ситуації мирного часу, можливі на території області та їх вплив на життєдіяльність.

– Оцінка обстановки в надзвичайних ситуаціях. Основні поняття і визначення.

– Комплексний захист населення в НС. Основні принципи і способи захисту в НС мирного характеру.

– Система навчання населення з ЦЗ. Методика підготовки і проведення навчань з ЦЗ.

2. Практичні роботи з ЦЗ:

– Оцінка інженерної і пожежної обстановки в умовах НС.

– Прилади хімічної та радіаційної розвідки і дозиметричного контролю.

– Основні принципи і способи захисту населення в НС мирного часу.

– Методика підготовки і проведення навчання з ЦЗ.

– Основи використання військ ЦЗ, спеціалізованих і невоєнізованих формувань ЦЗ для ліквідації наслідків НС.

– Організація підготовки та проведення «Дня цивільного захисту» в загальноосвітніх навчальних закладах.

3. Питання для самостійної роботи студентів:

– НС мирного часу та характеристика осередків ураження.

– Вплив наслідків надзвичайних ситуацій на життєдіяльність людей.

– Використання комп'ютерної техніки для оцінки обстановки в НС.

– Основні принципи і засоби захисту населення у надзвичайних ситуаціях.

– Правила поведінки і дії населення при застосування зброї масового ураження і стихійних лих.

– Засоби індивідуального захисту населення в осередках ураження.

– Методика розробки студентами плану - конспекту проведення занять з цивільного захисту.

- Надання само - і взаємодопомоги у вогнищах ураження.
 - Перша медична допомога й надання її ураженим.
 - Організація, порядок планування і методика проведення «Дня ЦЗ» в загальноосвітній школі.
 - Організація евакуації учнів і вчителів з осередку ураження.
 - Організація життєзабезпечення дітей (учнів) у районі евакуації.
 - Спостереження та контроль за ураженістю навколишнього середовища, продуктів харчування і води.
 - Порядок використання невоєнізованих формувань при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт (РiНР).
4. Питання, що виносяться на залік з дисципліни «Цивільний захист»:
1. Дайте визначення єдиної державної системи попередження і реагування (ЄДСП і Р) на надзвичайні ситуації (НС).
2. Проаналізуйте на основі яких законодавчих документів створюється Цивільний захист (ЦЗ) в Україні.
3. Визначить, що входить до складу ЄДСП і Р на НС ?
4. Дайте визначення надзвичайної ситуації згідно класифікації.
5. Визначить по якому принципу будується ЄДСП і Р на НС ?
6. Обґрунтуйте які структури входять до координуючих органів ЄДСП і Р на НС .
7. Обґрунтуйте, які основні завдання виконує ЄДСП і Р на НС в режимі «повсякденної діяльності»?
8. Обґрунтуйте, які основні завдання виконує ЄДСП і Р на НС в режимі «підвищеної готовності»?
9. Обґрунтуйте, які основні завдання виконує ЄДСП і Р на НС в режимі «надзвичайної ситуації»?
10. Обґрунтуйте, які завдання виконує ЄДСП і Р на НС в режимі «надзвичайний стан»?
11. Визначить які підрозділи входять до складу військ ЦЗ ?
12. Проаналізуйте, які основні завдання виконує МНС України?
13. Проаналізуйте, які основні завдання виконує ЄДСП і Р на НС ?
14. Визначить, по якому принципу створюються комісії з питань ТЕБ та НС ?
15. Визначить, які завдання виконують комісії з питань ТЕБ та НС ?
16. Обґрунтуйте, які завдання виконує ЦЗ України?
17. Проаналізуйте, які плануючі документи з ЦЗ розробляються на об'єктах економіки.
18. Визначить в яких режимах працює ЄДСП і Р на НС ?
19. Проаналізуйте, на основі яких принципів класифікуються НС ?
20. Дайте аналіз надзвичайним ситуаціям які можуть виникнути на території області.
21. Дайте визначення на які категорії діляться НС ?
22. Назвіть НС , які періодично виникають на території області.
23. Проаналізуйте, які стихійні та метеорологічні явища природи можуть виникнути на території області?
24. Визначить обов'язки і повноваження комісій з ТЕБ та НС .
25. Обґрунтуйте права і структуру територіальних комісій з ТЕБ і НС .
26. Розкажіть про порядок роботи комісій з ТЕБ та НС .
27. Обґрунтуйте основні принципи системи захисту населення та об'єктів господарювання (ОГ) від НС .
28. Визначить обов'язки керівного складу ЦЗ по організації захисту населення.
29. Обґрунтуйте мету прогнозування характеру, масштабу і ймовірності виникнення НС .
30. Дайте визначення і характеристику сильнодіючим отруйним речовинам (СДОР).

31. Обґрунтуйте, що називається зоною зараження сильнодіючими отруйними речовинами (СДОР)?
32. Обґрунтуйте, що називається зоною можливого (S_m) зараження СДОР?
33. Обґрунтуйте, який об'єкт називається хімічно небезпечним?
34. Дайте визначення аварії, катастрофи, стихійного лиха.
35. Обґрунтуйте, що називається первинною і вторинною хмарою при викиді (впливу) СДОР?
36. Визначить, що називається площею фактичного зараження СДОР?
37. Визначить, що відноситься до комплексу інженерного захисту від НС?
5. Список основної і додаткової літератури [5].

Все це дає можливість студентам якісно підготуватись до практичних робіт і їх якісного виконання та контролю і самоконтролю знань з цивільного захисту для майбутньої викладацької діяльності в загальноосвітніх закладах, а від рівня підготовки спеціалістів і магістрів, зрозуміло, буде покращено рівень знань, умінь і навичок дій всіх категорій й населення у випадках виникнення надзвичайних ситуацій природного, техногенного та екологічного характеру.

Втім, пояснювання, навчання, тренування дій населення в умовах виникнення надзвичайних ситуацій значно знизить ризик загибелі та травматизму людей при виникненні НС, який в Україні досить високий - $1420 \cdot 10^{-6}$, а, скажімо, в США - $600 \cdot 10^{-6}$. Потрібно чітко усвідомити, що краще і дешевше: прогнозувати, передбачати виникнення надзвичайних ситуацій чи потім ліквідовувати наслідки.

Література:

1. Газета «Місто» №1, 08.01.2010.
2. Депутат О.П. та ін. Цивільний захист. Навчальний посібник. - Львів, Афіша., 2000- 333 с.
3. Надзвичайна ситуація. Що робити? Вид. ЗАТ «Українська технологічна група». - К., 2000. - 96.
4. Законодавчі акти України з питань цивільного захисту та цивільного захисту населення від НС техногенного та природного характеру., вид. «Лотос». - Вінниця., 2004. - 231 с.
5. Цивільний захист. Практичні роботи для спеціалістів і магістрів вищих навчальних закладів гуманітарного циклу. Вінниця –2010.// Мельник М.В., Сніцаренко А.О., Тихоненко С.В. – Вінниця: 2010.- 106 с.

В даній статті розглянуто проблеми і необхідність цивільного захисту населення, висвітлено питання проблеми зберігання боєприпасів на території Вінниччини, розглянуто структуру розробленого методичного посібника з цивільного захисту для спеціалістів і магістрів вищих навчальних закладів гуманітарного циклу.

Ключові слова: цивільний захист, надзвичайна ситуація, рятувальні роботи, війська цивільного захисту, боєприпаси.

В статье рассмотрена проблема и потребность гражданской защиты населения, отражен вопрос проблемы хранения боеприпасов на территории Винниччины, рассмотрена структура разработанного методического пособия по гражданской защите для специалистов и магистров высших учебных заведений гуманитарного цикла.

The problems and necessities of civil defence of population are considered in this article, the question of storage of live ammunitions is reflected on territory of Vinnichchini, the structure of the developed methodical manual is considered on civil defence for specialists and master's degrees of higher educational establishments of humanitarian cycle.